

ВІД ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Черговий спецвипуск «Народної творчості та етнографії» присвячено висвітленню здобутків македонської фольклористики та етнології, оскільки українських та македонських народознавців пов'язують тривалі й дружні наукові контакти. Зокрема, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України плідно співпрацює з Інститутом фольклору ім. Марка Цепенкова (м. Скоп'є), що виявляється як в обміні науковою літературою, так і в участі в наукових конференціях, міжнародних симпозіумах з балканського фольклору, що відбуваються періодично в м. Охрид та м. Струга. Взаємозбагаченню українського та македонського народознавства сприяють також публікації дослідників обох країн у періодичних виданнях «Народна творчість та етнографія» та «Македонски фолклор», у збірниках «Македонски фолклор» (македонською та англійською мовами). Так, у симпозіумах, які проводить Інститут фольклору ім. Марка Цепенкова, брали участь співробітники ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України – В. А. Юзвенко, Н. С. Шумада, Л. К. Вахніна, О. О. Микитенко, Т. В. Кара-Васильєва, О. Ю. Чебанюк. Науковці ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України були учасниками урочистостей з нагоди відзначення 100-річчя публікації першої книги сучасною македонською літературною мовою «За македонските работи» (2003 р.); XVII Міжнародного симпозіуму з балканського фольклору (жовтень, 2008), Міжнародного семінару з македонської мови, літератури й культури, який проводив Університет Святих Кирила і Мефодія та в наукових конференціях, що відбувалися впродовж Семінару.

Важливою віхою наукової співпраці України та Македонії стала Міжнародна наукова конференція на тему «Наука в процесі наближення Македонії та України до Європейського союзу», що відбулася 18–19 жовтня 2005 р. у м. Скоп'є за участі президента (МАНМ) Цветана Грозданова та голови Товариства македонсько-українського співробітництва, академіка Македонської академії наук і мистецтв (МАНМ) Блаже Ристовського. Цей науковий форум мав різнопрофільний характер, залучивши до участі як представників технічних та природничих, так і соціогуманітарних наук. Йшлося на ньому про переваги та вразливі місця загальноєвропейських інтеграційних процесів та про наближення національних історичних шкіл до європейських стандартів; про сучасні глобалізаційні виклики, що постали перед Македонією та Україною – країнами, яким, на відміну від решти країн старої європейської демократії, доводиться на початку XXI ст. вирішувати специфічні проблеми прискореного економічного та соціального розвитку, розбудови ліберальної економіки та громадянського суспільства. Чимало спільного між Україною та Македонією є також у мовній сфері. Про це йшлося, зокрема, у доповіді академіка П. Ілієвського «Ставлення сусідів до новосформованих літературних мов: аналогії між македонською та українською мовами», який порушив питання, пов'язані з кодифікацією македонської літературної мови та про драматичні періоди її історії. Актуальні як для Македонії, так і для України питання функціонування державної мови, її співвідношення з мовами етнічних меншин, державної мовної політики в Україні та Македонії порушувалися в доповідях Л. Шевченко та Л. Тантуровської. Тяглість традиції культурних та наукових зв'язків між Україною та Македонією знайшла відбиття у доповіді академіка Г. Тодоровського, присвяченій 160-річчю від часу перебування на теренах Македонії відомого славіста – дослідника Македонії, українця за походженням, професора Одеського університету В. Григоровича.

Важливою формою наукових контактів та культурного зближення України та Македонії є Дні науки Республіки Македонія в Україні (Київ, 2004); національні та міжнародні наукові форуми: XIV Міжнародний конгрес славістів (Охрид, 2008); «Українсько-македонські паралелі в історії та сучасності» (Сімферополь, 2006); наукові візити провідних вчених МАНМ до ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Так, Інститут мав за честь приймати високих гостей з Македонії: президента МАНМ академіка Цветана Грозданова, академіка Блаже Ристовського, доктора наук Танаса Вражиновського та інших македонських вчених. Великий науковий інтерес викликала доповідь Т. Вражиновського «Етнічна ідентифікація македонського населення» на Вченій раді Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, яка засвідчила чимало спільних аспектів етноідентифікаційних процесів на пострадянському просторі, в Україні та Македонії зокрема.

В рамках угоди про наукове співробітництво між Македонською академією наук і мистецтв та Національною академією наук України (2002 р.) здійснюється також підготовка наукових видань: спільного «Українсько-македонського збірника» (Київ, 2005, Випуск 1), репрезентованого на урочистому відкритті конференції «Наука в процесі наближення Македонії та України до Європейського союзу», та «Українсько-македонського розмовника» (Київ, 2005).

Поглибленню українсько-македонських наукових контактів та культурних взаємин сприяє діяльність п. Ілії Ісайловського – Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Македонія в Україні. Унаслідок спільних домовленостей між ним та керівництвом ІМФЕ ім. М. Т. Рильського прийнято рішення про проведення спільного Круглого столу «Україна – Македонія: міжкультурний діалог», в рамках якого відбудеться презентація спецвипуску журналу «Народна творчість та етнографія» – «Македонська фольклористика».

Публікація оригінальних наукових розвідок македонських фольклористів у цьому числі часопису «Народна творчість та етнографія» уможливить ознайомлення українських дослідників та зацікавлених читачів з етнокультурою та науковими здобутками Македонії. Редколегія часопису висловлює вдячність керівництву та провідним вченим Македонської академії наук і мистецтв (Президенту МАНУ академіку Георгію Старделову, академіку Цветану Грозданову та академіку Блаже Ристовському) за допомогу в підготовці випуску, а також македонським авторам, які люб'язно зголосилися передати до опублікування свої статті.

Ганна Скрипник